

УДК 316.4:005.334

DOI <https://doi.org/10.32840/2707-9147.2021.92.10>

О. М. ПЛАХОВА

кандидат соціологічних наук, доцент,
доцент кафедри соціології управління та соціальної роботи,
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

О. В. БУТИЛІНА

кандидат соціологічних наук, доцент,
доцент кафедри соціології управління та соціальної роботи,
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

АКТУАЛЬНІ НАПРЯМИ СОЦІАЛЬНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ В СУСПІЛЬСТВІ РИЗИКУ

Статтю присвячено дослідженню актуальних напрямів сучасного соціального менеджменту як діяльності з управління ризиками. Підкреслено, що традиційні механізми соціального менеджменту як управлінського впливу на соціальні процеси в усіх сферах уже не відповідають сучасним соціальним викликам та глобальним соціальним змінам у суспільстві. Сучасні ризики сприймаються як невід'ємний компонент соціального життя, а результат ризикової ситуації може бути як негативним, так і позитивним. У статті розкриваються підходи щодо визначення феномену «суспільство ризику». За допомогою аналізу особливостей сучасних ризиків автори уточнюють формулювання терміна «суспільство ризику», у якому акцентується на перманентному та глобалізаційному характері сучасних ризиків. Зазначено, що перед сучасним соціальним менеджментом постають нові завдання, які полягають не лише в подоланні негативних наслідків ризиків і запобіганні їм, а й у розробленні стратегії адаптації до ризику, а також стратегії управління ризиками через формування культури безпеки та саморефлексії. До актуальних напрямів соціального менеджменту автори відносять розроблення та впровадження рефлексивної моделі управління, яка дає можливість критично осмислювати результати діяльності, стимулює до пошуку й аналізу інформації, набуття нових знань. Рефлексивна модель управління пов'язана також із формуванням культури безпеки, основною метою якої в контексті соціального менеджменту має стати зниження ризиків і загроз за рахунок людського фактору. Також актуалізується застосування міждисциплінарного підходу в управлінні, завдяки якому стає можливим усвідомлення природи, джерел ризиків, розроблення механізмів перетворення викликів на ресурси стійкого розвитку. Наостанок автори відносять до напрямів сучасного соціального менеджменту розроблення активних методів управління соціальними ризиками, а саме методи розподілу, компенсації та передачі ризиків. Завдяки впровадженню активних методів стає можливим розподіл соціальної відповідальності держави, громадянського суспільства, бізнес-сектору перед

громадянами своєї країни та світовим співтовариством загалом за реалізацію управлінських рішень.

Ключові слова: *суспільство ризику, соціальний менеджмент, управління ризиками, рефлексивна модель управління, міждисциплінарний підхід, соціальна безпека, методи управління.*

Постановка проблеми. Суспільні події, які відбуваються останнім часом в Україні та світі загалом на тлі пандемії COVID-19, неврегульованих міграційних потоків, гібридних війн тощо, свідчать про те, що ризик у сучасному суспільстві кваліфікується як небезпека (війни, збройні конфлікти, техногенні катастрофи, природні лиха тощо), наслідком якої є значні людські жертви. У зв'язку із цим у соціальному менеджменті актуалізується потреба в управлінні ризиками. Цей вид управління є особливим і досить складним видом управлінської діяльності, оскільки пов'язаний не лише з неоднозначним розумінням самого поняття ризику, а й із багатогранністю його проявів та можливостей мінімізації негативних наслідків.

У сучасному суспільстві ризики стають перманентними атрибутами соціального життя. Сучасна людина не тільки потрапляє в ситуації ризику, а й сама їх провокує та створює, намагаючись вижити в умовах «суспільства ризику». Один із найбільш відомих дослідників суспільства ризику Е. Гідденс ще чверть століття тому зазначив, що сучасне суспільство «ризикогенне в принципі, адже не тільки бездіяльність, а й відмова від ухвалення рішень породжує ризик». При цьому сучасний світ структурується здебільшого ризиками, які створюються самим людством, та створює середовище ризику [4]. Сьогодні ризиками пронизані всі рівні організації та функціонування суспільства, що спостерігається через такі явища, як гібридні війни, міжетнічні конфлікти, міграція, тероризм, епідемії, що мають глобальний характер. Ризики природного й антропогенного характеру, які створюються технологічними можливостями сучасного суспільства, доповнюються соціогенними ризиками та небезпеками, що викликає нестабільність суспільства в соціальному, політичному, економічному й інших напрямках. Традиційні механізми соціального менеджменту як управлінського впливу з метою підвищення рівня життя населення та ефективного використання людського капіталу вже не відповідають сучасним соціальним викликам і глобальним соціальним змінам у суспільстві. Необхідність передбачати та мінімізувати негативний вплив наслідків соціальних ризиків на реалізацію права громадян на гідний рівень життя зумовлює важливість виокремлення актуальних напрямів сучасного соціального менеджменту.

Проблематику соціальних ризиків, суспільства ризику, управління ризиками досліджували як зарубіжні, так і вітчизняні вчені [1; 2; 3; 4; 8; 9]. Найбільш повно концепція «суспільства ризику» розроблена у працях У. Бека, Е. Гідденса, Н. Лумана. Їхні ідеї щодо суспільства ризику стали вже хрестоматійними. З-поміж вітчизняних

дослідників суспільства ризику та управління ризиками варто назвати В. Кривошеїна, В. Надрагу, Т. Кравченко, М. Балана, М. Лукашевича та багатьох інших. Зацікавленість цією проблематикою зростає як у науково-дослідницьких колах, так і в політичному та громадському середовищі. Більшість зазначених дослідників акцентують на локальному аспекті вивчення ризиків, а саме на рівні організаційних структур у контексті державного управління, національної безпеки тощо. Однак сучасні ризики набувають нових характеристик, видів і масштабів, що вимагає виокремлення нових підходів та напрямів щодо управління ними на рівні суспільства загалом.

Метою статті є окреслення сучасних напрямів соціального менеджменту як діяльності з управління ризиками, що спрямована на розроблення таких механізмів і технологій, які давали би можливість не тільки постійно відстежувати можливі наслідки зміни ситуації, утримувати їх під контролем, адекватно на них реагувати, зменшувати їхні негативні прояви, а й адаптувати людину до життя в умовах невизначеності, до дій у ситуаціях ризику.

Виклад основного матеріалу. У широкому сенсі суспільством ризику прийнято вважати соціум, який під впливом внутрішніх, техногенних або антропогенних впливів з однаковою вірогідністю може як зумовити матеріальні й духовні втрати певного суб'єкта діяльності (людини, групи, спільноти, суспільства загалом), так і забезпечити його переваги та здобутки (матеріальні блага, соціальний і культурний капітал). Нормою функціонування такого суспільства є або може стати надзвичайний стан як перманентне відтворення ризику в кожному акті соціального виробництва [8, с. 390]. З огляду на таке розуміння ризик варто сприймати як обов'язковий компонент соціального життя, результат ризикової ситуації може бути амбівалентним – позитивним чи негативним. Позитивний потенціал ризику полягає в тому, що він розглядається як новий вид ресурсу, завдяки якому розробляються та запроваджуються інновації, відбуваються якісні зміни суспільства. Негативний потенціал ризику пояснюється появою небезпек і загроз у суспільстві, що зумовлені ризиками, поглибленням конфліктів та соціальної напруженості, аномією.

Е. Гідденс запропонував структурувати ризики відповідно до рівня їх дестабілізаційного впливу на суспільство. Так, поняття «ризик» можна розглядати у тріаді «виклики – загрози – небезпеки». Виклик визначається як «подія, явище, процес, інші фактори, які за наявності певних умов одночасно можуть бути оцінені і як можливі небезпеки, і як додаткові можливості стосовно реалізації національних інтересів» [5, с. 91]. Загрозою визнаються «події, явища, процеси, які створюють небезпеку національним інтересам (перешкоджають їх реалізації) та формують певну можливість спричинення збитків (шкоди) національним цінностям» [5, с. 435]. Небезпекою вважається «можливість за певних умов набуття явищем (предметом, процесом, соціальним

феноменом) здатності адресного впливу на той чи інший предмет та спричинення йому відчутної шкоди, збитку» [5, с. 243].

Поняття «ризик» можна розглядати й у таких аспектах: ризик як небезпека чи загроза (ризик пов'язується з небезпекою – природною або створеною людиною); ризик як невизначеність (джерелом невизначеності є недосконалість знання або ж випадковість, яку неможливо передбачити); ризик як стимул (ризик передбачає використання методик максимізації виграшу за одночасної мінімізації втрат) [9, с. 72].

Під час аналізу накопиченого досвіду в дослідженні ризиків варто зазначити, що в сучасних трактовках суспільства ризику не відображений глобалізаційний і перманентний аспекти сучасних ризиків. Глобалізація є чинником, що інтенсифікує ризики. Так, у сучасному суспільстві ризики набувають рикошетного характеру, втрачають вибірковість, стають масовими, долають просторові межі та державні кордони, набувають глобального масштабу. Відчуття ризику й небезпеки, з яким вони часто ототожнюються, стало всезагальним і постійним навіть у тих країнах, які раніше не відчували серйозних загроз своєму існуванню. Тому вважаємо за доцільне доповнити наявні визначення суспільства ризику. Ми пропонуємо розглядати суспільство ризику як соціум, який постійно перебуває у процесі взаємодії з викликами, загрозами та небезпеками глобального характеру, що зумовлюються процесами модернізації, та має вірогідність або втратити свої якісні властивості, здобутки в усіх сферах життєдіяльності, або набути нових.

У сучасному суспільстві ризику управління ризиком є невід'ємною складовою частиною загальної системи управління як суспільством загалом, так і будь-якою організацією. Ризик пов'язаний з управлінською діяльністю, ухваленням рішення та можливими негативними його наслідками. Бездіяльність і відмова від ухвалення управлінського рішення також генерує ризик. Бездіяльність виникає в ситуації, коли не усуваються наслідки одного ризику, накопичуються інші, суспільство отримує новий ризик, іноді більш складний і тривалий. Необхідно визнати, що ситуацій, які були би повністю захищені від впливу ризику, немає. Отже, перед сучасним соціальним менеджментом постають нові завдання, які полягають не тільки в подоланні негативних наслідків ризиків і запобіганні їм, а й у розробленні стратегії адаптації до ризику, а також стратегії управління ризиками через формування культури безпеки та саморефлексії.

У суспільстві ризику сам ризик розуміється людиною вже не як можливість вдачі чи невдачі, а визначається як діяльність, що пов'язана з подоланням невизначеності в ситуації з немінучим вибором, у процесі якої дається можливість оцінити вірогідність досягнення очікуваного результату, невдач і відхилень від визначеної мети. Сучасна людина потрапляє в зону безкінечних ризиків, які постійно її супроводжують. З'являється новий соціальний феномен – «ризикована людина». Це

людина нового типу, яка має необхідні для життя в суспільстві ризику соціальні якості, усвідомлює відповідальність за свою ризикову діяльність, здатна оцінити ризик та прогнозувати, наскільки можливо, його наслідки, визначати стратегію адаптації та швидко відновлюватися після негативних наслідків ризику [10, с. 15]. Невипадково останнім часом набувають актуальності ідеї професійної та соціальної стресостійкості, концепції резилієнсу тощо.

З огляду на запропоноване нами визначення суспільства ризику, а також встановлений перманентний і глобалізаційний характер сучасних ризиків визначимо актуальні напрями соціального менеджменту. Найперше можна назвати розроблення рефлексивної моделі управління. Відповідно до ідей У. Бека, управління ризиком стане можливим за умови переходу суспільства до вищої стадії розвитку – рефлексуючої сучасності (reflexive modernity). Вона полягає у вмінні соціальних суб'єктів усвідомлювати свою діяльність, визначати заходи безпеки та оцінювати перспективи індивідуального й колективного впливу на ризик [10, с. 21]. Важливість суб'єктивного чинника в управлінні зростає та буде зростати далі, що зумовлюється зростанням значущості інформаційного ресурсу в управлінні, появою інтелектуальних систем управління. Рефлексивна модель управління як технологія соціального менеджменту стає найбільш затребуваною в суспільстві ризику, оскільки рефлексія дає можливість критично осмислювати результати діяльності, стимулює до пошуку й аналізу інформації, здобуття нових знань. Інформаційні технології та пов'язаний із ними характер діяльності людини змінюються настільки швидко, що виникає необхідність безперервного навчання впродовж усього життя. Примноження знання приводить до потреби в новому знанні, що зумовлює парадоксальну ситуацію постійного дефіциту знання. У зв'язку із цим зростають вимоги до управлінців, які повинні весь час перебувати у процесі засвоєння та продукування нових знань. Отже, у суспільстві ризику головним ресурсом стає інформація, а головною ареною суперництва – інформаційний простір. Інформація, знання стають джерелом інновацій, механізмом здобуття влади, основою соціальної організації та управлінським ресурсом. Стаючи дедалі більше рефлексивним, знання закладається в основу критичного аналізу та зміни способу життя індивідів і соціальних груп.

Працівники організації повинні вміти ефективно отримувати, передавати та аналізувати інформацію; продукувати креативні ідеї і творчі стратегії, розмірковувати над альтернативами та ухвалювати рішення в ситуації надзвичайно стислого часу; працювати в умовах повної або часткової невизначеності; безперервно навчатися; брати на себе відповідальність за результати роботи всієї команди. Сучасний управлінець має бути здатний не тільки оперативно та коректно аналізувати поточну інформацію, здійснювати регуляцію діяльності на різних рівнях (комунікативному, інтелектуальному, особистісному),

а й пропонувати інноваційні, творчі рішення, постійно підвищувати свою ефективність та ефективність роботи команди в умовах браку часу й інформації в суспільстві ризику.

Рефлексивна модель управління пов'язана також із формуванням культури безпеки, основною метою якої в контексті соціального менеджменту має стати зниження ризиків і загроз за рахунок людського фактору, який значною мірою провокує виникнення техногенних катастроф. Зміна ставлення людей до розуміння сутності ризику – це основний ресурс як для вирішення глобальних проблем, так і для забезпечення сталого розвитку суспільства. В основу культури безпеки мають бути покладені такі складники, як особлива світоглядна база, стійкі правила поведінки членів суспільства, етика науки, розуміння основних цінностей і регуляторів сучасного техногенного суспільства.

Актуальною проблемою соціального менеджменту стає розроблення нових узагальнюючих підходів, міждисциплінарний синтез багатьох наук для вирішення проблем, що виникають у суспільстві ризику. Однією з причин актуалізації міждисциплінарного підходу є зростаюча мобільність, швидкоплинність, швидкозмінюваність усього, що оточує економічно активну людину та створені нею інститути. Складником глобальних змін, що відбуваються у світі економіки під впливом інформаційно-комунікаційної революції, є зміна змісту й характеру управлінської діяльності, трансформація управлінських технологій та самої філософії управління.

Міждисциплінарна практика розкриває нові перспективи для своєчасної та адекватної відповіді на актуальні економічні, управлінські, соціальні запити. Завдяки міждисциплінарному підходу в управлінні стає можливим усвідомлення природи і джерел ризиків, розроблення механізмів перетворення викликів на ресурси стійкого розвитку. Міждисциплінарний підхід у соціальному менеджменті передбачає розгляд явищ і процесів під кутом зору або крізь призму різних наук (дисциплін), що має забезпечити синергетичний ефект, висвітлити причини нестійкої соціально-економічної динаміки та виробити комплексні, системні рішення, які повинні сприяти стійкому економічному й соціальному розвитку.

Серед проблем сучасного соціального менеджменту варто також назвати розроблення найбільш ефективних методів і технологій управління соціальними ризиками. У наукових джерелах виділяють активні та пасивні групи методів залежно від способу їх впливу на об'єкт [7, с. 133]. До пасивних належать, зокрема, метод локалізації ризиків, метод ухилення від ризиків, метод збереження ризиків.

Метод локалізації ризиків дає можливість забезпечити часткову мінімізацію певного соціального ризику на окремих територіях (регіонах). Однак глобальні ризики вже не можуть бути вирішені на локальному рівні, адже ризики долають державні кордони та поширюються на все людство, сучасні ризики не обмежені в часі й просторі.

Під час використання методу ухилення від ризиків суб'єкт управління проводить заходи з мінімізації тільки традиційних ризиків і не враховує трансформаційні зміни в суспільстві або відмовляється від будь-яких рішень, а також від будь-яких інновацій, що можуть призвести до настання ризику. Специфіка сучасних ризиків така, що вони не завжди відчуваються людьми, вони сприймаються та осмислюються через знання, тому центр усвідомлення ризиків перебуває не в сучасному, а в майбутньому. Отже, для вирішення сучасних проблем суб'єкту управління необхідні сучасні знання та інноваційні підходи.

Звернення до методу збереження ризиків утворює ситуацію, коли суб'єкт управління залишає за собою відповідальність за наслідки впливу соціальних ризиків. Упровадження цього методу вимагає від держави потужного фінансування соціальної сфери, оскільки вся міра соціальної відповідальності покладається на державні структури. Однак варто зазначити, що сучасні ризики не мають конкретного винуватця, у суспільстві ризику кожен є причиною та наслідком виникнення ризиків. Тому важливими стають взаємовідповідальність та взаємодія всіх інституціональних структур (держави, громадянського суспільства, бізнесу) у процесі управління ризиками.

Очевидно, що пасивні методи управління ризиками не спрацьовують в умовах сучасного суспільства ризику, оскільки ризики, викликані сучасною модернізацією, відрізняються від ризиків попередніх часів. Тому звернемо увагу на активні методи управління ризиками, до яких належать метод розподілу (диверсифікації) ризику, метод компенсації ризику, метод передачі ризиків.

Метод диверсифікації ризику передбачає розподіл управлінських дій між різними суб'єктами управління у просторі й часі. Він ґрунтується на використанні в управлінні соціальними ризиками принципів соціального партнерства, що дасть змогу залучити до процесу мінімізації соціальних ризиків усі рівні державного та муніципального управління, а також громаду [7, с. 134].

Щодо впровадження методу компенсації ризику основою ухвалення управлінських рішень є заходи із запобігання соціальним ризикам завдяки ретельному стратегічному плануванню, прогнозуванню, створенню сценаріїв розвитку, моніторингу, упровадженню системи резервів та активному використанню інновацій. Однак варто зазначити, що багато ризиків сьогодні визначаються як приховані, латентні. Набагато складніше запобігти виникненню прихованого ризику та оцінити масштаби його наслідків. З латентністю сучасних ризиків пов'язана така їх особливість, як компактність. Ризики створюються та поширюються у віртуальному просторі (наприклад, різноманітні комп'ютерні віруси, що несуть у собі серйозну небезпеку).

Окрім методу компенсації, можна також виділити метод передачі (делегування) ризиків. Він дає змогу мінімізувати соціальні ризики шляхом передачі суб'єктом управління всіх можливих матеріальних

наслідків настання соціальних ризиків іншим суб'єктам соціально-економічної діяльності (наприклад, недержавним страховим компаніям, підприємству, приватному сектору), які надалі беруть на себе відповідальність за розв'язання певних соціальних ризиків. У такий спосіб держава гарантує забезпечення захисту від соціальних ризиків, проте передає відповідальність за їх покриття й фінансове забезпечення приватному сектору, регіональним та місцевим бюджетам [7, с. 134]. Доцільність використання цього методу зумовлена тим, що в умовах невизначеності й небезпеки відбувається перекладення відповідальності на владні структури, спостерігаються завищені очікування суспільства від влади. Водночас управлінські рішення, які приймаються владою, у край негативно сприймаються громадянами, особливо якщо введені цими рішеннями заходи обмежують свободу громадян, вимагають від них додаткових зусиль, матеріальних або часових витрат, погіршують якість їх життя. Прикладом цього є негативне ставлення населення до дій влади щодо карантинних обмежень у період епідемії COVID-19, кампанії щодо обов'язкової вакцинації населення тощо. Завдяки методу передачі ризиків стає можливим розподіл соціальної відповідальності держави, громадянського суспільства, бізнес-сектору перед громадянами країни та світовим співтовариством загалом за реалізацію управлінських рішень.

Висновки і пропозиції. Для сучасних суспільств характерна наявність непередбачуваних подій, що пов'язані з ухваленням управлінських рішень, реалізація яких провокує появу нових соціальних ризиків або поглиблення наявних, що своєю чергою актуалізує соціальну небезпеку. На тлі не досить ефективного прогнозування соціальних ризиків та мінімізації їх впливу на людей у низці навіть високорозвинених країн світу спостерігається зниження довіри суспільства до здатності експертного середовища, політиків та урядовців оперувати ризиками. Незадоволеність тим, як вирішуються проблеми, зумовлені ризиками, призводить до зростання соціальної напруги в суспільстві, виникнення протиріч між індивідом і групою, між групою та суспільством, між суспільством і державою. Накопичення цих проблем на тлі слабкості й неефективності управління посилює конфлікти та ризики. Перед соціальним менеджментом постають нові завдання, які спрямовані на управління ризиками, зокрема: передбачати ймовірні ризики, знижувати рівень впливу їхніх наслідків на суспільство, адаптувати суспільство до перманентних ризиків, підвищувати ефективність соціальних інститутів щодо формування культури безпеки та стратегічної партнерської культури компромісу. Вирішення цих завдань можливе через реалізацію рефлексивної моделі управління, поширення міждисциплінарного підходу, упровадження активних методів управління ризиками.

Список використаної літератури

1. Балан М. Суспільство ризику: дестабілізаційні можливості. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2019. № 2. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1397> (дата звернення: 27.11.2021).
2. Бутиліна О., Євдокимова І. Інструменти ризик-менеджменту в роботі з персоналом організацій соціальної сфери. *Габітус*. 2020. № 11. С. 23–28.
3. Бутиліна О., Євдокимова І. Ризики в діяльності соціальних служб. *Modernization of the educational system: word trends and national peculiarities* : conference proceedings of III International scientific conference, February 21, 2020. Kaunas : Izdevnieciba "Baltija Publishing". P. 1–4.
4. Гидденс Э. Судьба, риск и безопасность. URL: http://riskprom.ru/TemaKtlg/RiskSociety/eh_giddens_sudba_risk_bezop_1991.pdf (дата звернення: 27.11.2021).
5. Государственное управление в сфере национальной безопасности : словарь-справочник / под ред. Г. Сытника. Киев : НАГУ при Президенте Украины, 2012. 496 с.
6. Колот А. Міждисциплінарний підхід як домінанта розвитку економічної науки та освітньої діяльності. *Соціальна економіка*. 2014. № 1–2. С. 76–83. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/se_2014_1-2_15 (дата звернення: 27.11.2021).
7. Кравченко Т. Методи управління соціальними ризиками в контексті сучасного державного управління. *Держава та регіони. Серія «Державне управління»*. 2019. № 4(68). URL: http://pa.stateandregions.zp.ua/archive/4_2019/23.pdf (дата звернення: 29.11.2021).
8. Лукашевич М., Недюха М. Суспільство ризику. *Соціологічна енциклопедія* / уклад. В. Городяненко. Київ : Академвидав, 2008. С. 390.
9. Надрага В. Управління соціальними ризиками: сутність та механізми. *Проблеми системного підходу в економіці*. 2016. Вип. 2. С. 71–79. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/PSPE_print_2016_2_12 (дата звернення: 29.11.2021).
10. Соколов Ю. Проблемы рисков современного общества. *Проблемы анализа риска*. 2016. Т. 13. № 2. С. 6–23. URL: <https://www.risk-journal.com/jour/article/viewFile/14/15> (дата звернення: 27.11.2021).

Plakhova O. M., Butylina O. V. Current straight of social management in risk society

The article is devoted to research of current straight of modern social management as a risk management activity. It is emphasized that the traditional mechanisms of social management as a managerial influence on social processes in all areas, do not match to modern social challenges and global social change in society. Modern risks are perceived as an integral part of social life, and the result of the risk situation can be both negative and positive. The article reveals approaches to define the phenomenon of "risk society". Analyzing the features of modern risks, the authors clarify the term "risk society", which emphasizes the permanent and global nature of modern risks. It is noted that modern social management faces new challenges, which are not only to prevent and overcome the negative consequences of risks, but also to develop a strategy for risk adaptation, as well as risk management strategies through the formation of a culture of safety and self-reflection. The author refers to the current straight of social management, first, the need to develop a reflective management model that assumes critical thinking,

stimulates the search and analysis of information, acquiring new knowledge. Reflective management model is also associated with the formation of safety culture. The main goal of the safety culture in the context of social management should be the reduction of risks and threats due to the human factor. Second, the spread of an interdisciplinary approach to management, which makes it possible to understand the nature, sources of risk, the development of mechanisms to turn challenges into resources for sustainable development. Third, the authors attribute the development of active methods of social risk management to the straight of modern social management, namely: the method of distribution, compensation and transfer of risks. Thanks to the introduction of active methods, it becomes possible to share the social responsibility of the state, civil society, the business sector to its citizens and the world community as a whole for the implementation of management decisions.

Key words: *risk society, social management, management of risks, reflexive management model, interdisciplinary approach, social security, management methods.*